*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

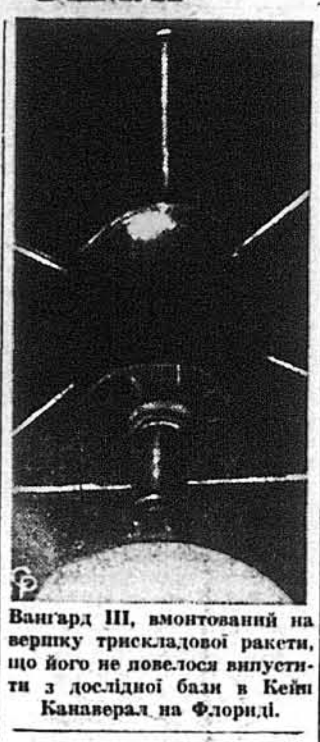
СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 72. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го КВІТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 15, 1959 No. 72 РІК LXVI.

ЗДА ВИПУСТИЛИ 1,600-ФУНТОВОГО САТЕЛІТА В ПОНАДБІГУНОВУ ОРБІТУ ЗЕМЛІ

Вашингтон. — В понеділок дня 13 квітня ц. р., відбулося успішне випущення американського штучного сателіта Землі, що його названо „Дисковерер II". Було здійснене це випущення із летунської бази ім. Вандерберґа в Каліфорнії о год. 1:18 по полудні (година 4:18 східньоамер. часу), з допомогою уліпшеної і зміненої балістичної ракети „Тор". „Дисковерер II" є прототипом мілітарного розвідувального сателіта і його випущено в орбіту Землі понад її бігунами. Водночас із цим це є перша спроба випустити штучного сателіта в орбіту Землі і стягнути частину його назад на Землю в означеному часі і місці. Дві години після випущення командування летунських збройних сил сповістило, що 19.2 стоповий, циліндричної форми, сателіт увійшов досить акуратно в понадбігунову орбіту Землі й облітає Землю кожних 94.2 мінути із пересічною скорістю 17.433 миль на годину. Летить він на висоті між 158 і 445 милями і перебуватиме у повітрі на протязі довгих місяців. Збудовано його з тією метою, щоб збирати важливі для науки дані й одержати їх назад на Землю з допомогою спеціяльної 160 фунтової капсулі із парашутом, яка у відповідний час має відокремитися й осісти біля Гавайських островів на Тихому Океані. Стежитимуть за її осіданням військові вантажні літаки, які й виловлять цю капсулю гаками із моря. Успішність цього виловлення залежатиме від правильности визначеної „Дисковererові II" траси. „Дисковерер II" є восьмим американським штучним сателітом Землі випущеним успішно в орбіту. Чотири з них — Ванґарди I і II й Експлорери I і IV кружляють ще й досі в міжпланетних просторах. Дисковерер I був випущений дня 28 лютого ц. р. і кружляв в орбіті 17 днів. Водночас із випущенням „Дисковерера II" відбулися на дослідній базі в Кейп Канаверал на Флориді безуспішні спроби з випущенням двох штучних наукових сателітів типу Ванґард. Невдача була спричинена якимось технічним дефектом в другій складовій частині трискладової ракети, що з її допомогою відбулося випущення цих сателітів. Один з цих сателітів, вагою 22.6 фунтів, мав завдання зібрати деякі дані про магнетичні поля землі і другий мав встановити можливість вимірювання густоти міжпланетних просторів.

Ванґард III, вмонтований на вершку трискладової ракети, що його не повелося випустити з дослідної бази в Кейп Канаверал на Флориді.

Айзенгавер відклав рішення в справі Доллеса

Вашингтон. — Президент Айзенгавер ще не вирішує тепер справи свого державного секретаря Дж. Фостера Доллеса, бо хоче зачекати, що скажуть лікарі після дальшого лікування пацієнта, який несподівано в неділю 12-го квітня мусів припинити свій відпочинок на Флориді та вернутись до армійського шпиталю Волтера Ріда. Президент відвідав Доллеса в шпиталі, а після того секретар Білого Дому Джеймс Гаґерті заявив журналістам, що ще не було жадного рішення в справі можливої резиґнації Доллеса. Але представники уряду і дипломати сумніваються, чи Доллес зможе вернутися до виконування своїх обов'язків. Гадають, що до тижня западе рішення в цій справі, коли лікарі зможуть докладніше пізнати стан здоров'я державного секретаря. Президент прибув до столиці з Джорджії, де відпочиває, і куди знову від'їде.

НАЙ ЗАСУДЖЕНИЙ ДО СМЕРТОЇ КАРИ І ВИСЕЛЕНИЙ ІЗ КУБИ

Гавана, Кубинська Республіка. — 12-го квітня військовий суд засудив до смертної кари 31річного американця Роберта Алена Ная, але припинив виконання кари, засуджений виїде до 48 годин із Кубинської Республіки. Най негайно зголосився в американській амбасаді і ще в неділю прибув до своєї матері в Шикаґо. Ная судили за змову вбити провідника кубинської революції Фіделя Кастра за $100,000. Най заявив і заявляє, що він не винен і їздив до Куби допомагати повстанцям Фіделя Кастра.

Президент вимагає допомоги закордонові і збалянсованого бюджету

Вашингтон. — Президент Айзенгавер виголосив 13-го квітня дві промови, в яких наполягав на тому, щоб ЗДА могли належно допомагати закордонові в інтересі своєї власної безпеки, і щоб одночасно могли збалянсувати федеральний бюджет. В промові на конвенції Реклямової Ради Президент, заявив, що ЗДА і вільний світ розбудовують оборону на те, щоб можна було за тим оборонним щитом творити пристойний світ, який був би корисний для людей. „Наша можливість існувати як вільна держава залежить від багатьох факторів. Наприклад платоспроможність і безпека — це природні прикмети вільного громадянства. І ми мусимо довший час дбати про обидва ці чинники", бо нагло можемо ствердити, що їх втратили. Президент казав, що домашні проблеми тісно пов'язані з закордонними, і тому ЗДА мусять дбати про свій добробут і одночасно допомагати закордонові в обороні проти агресії і в боротьбі проти економічної нужди. У своїй промові на Конференції республіканських жінок Айзенгавер закликав республіканок, щоб подвоїли свою працю для того щоб їхня партія вийшла переможцем у виборах 1960 року. Президент твердив, що Республіканська партія працює і працюватиме для „безпеки, волі і добробуту народу".

Кеннеді закликає демократів до складення нової програми

Джейнсвілл, Висконсін. — Сенатор - демократ із Массачусетс Джан Ф. Кеннеді при кінці тижня був на зборах в 4-х містах Висконсіну, де приготовляв собі перемогу у правиборах кандидата на президента в квітні 1960 року. В Джейнсвіллі Кеннеді закликав демократів до складення нової партійної виборчої плятформи, бо кличі „нового" і „старого" розподілів вже тепер не діють, не відповідають потребам часу. Він промовляв також у Мілвокі і Аппелтані. У Мілвокі Кеннеді заявив на пресовій конференції, що у в тижневику „Лук" він зовсім не порушував релігійних проблем, коли твердив, що ЗДА не повинні висилати свого представника ди Ватикану і не мають допомагати школам. Він писав там також, що президент ЗДА чи інший федеральний урядовець має думати в першу чергу про відповідальність перед Конституцією. Проти сенатора Кеннеді були виступили тоді крайові і місцеві католицькі часописи, але він тепер сказав, що його давніші заяви зовсім не були релігійного змісту, бо вони не порушували жадної релігійної догми, тільки були публічного характеру і він їх і тепер підтримує. Сенатор Кеннеді є католиком, і в деяких політичних колах ведеться дискусія, чи він зможе стати кандидатом на президента, і пізніше чи зможе виграти вибори, коли досі тільки раз, у 1928 році, католик Смит кандидував, і то безуспішно, на президента цієї країни. В Аппелтані сенатор Кеннеді підтримував організацію фармерських кооператив, які можуть причинитися до стабілізації у фармерстві.

Конґресмен Анфюзо проєктує збільшення пенсій і лікарську опіку для емеритів

Вашингтон. — Конґресмен-демократ із Бруклина Віктор Л. Анфюзо вніс законопроєкт про те, щоб збільшити пенсії соціяльного забезпечення та про лікарську опіку для тих осіб, які живуть із старечих пенсій. Це все треба зробити, щоб хоч трошки „відповісти вимогам теперішнього часу і людським потребам", заявив внескодавець, який проєктує збільшити старечі пенсії на 30%, і встановити лікарський плян опіки над особами, — емеритами соціяльного забезпечення аж до операційних заходів включно. Згідно з пляном конґресмена Анфюза найменша пенсія соціяльного забезпечення виносила б 50 долярів місячно (тепер $33), а найбільша — $200 місячно. Чоловіки мали б право йти на емеритуру вже в 62 році життя (подібно як тепер жінки), а вкладки на соціяльне забезпечення треба б платити не від заробленої річно суми до висоти 4,800 долярів, як це діється від 1-го січня 1959 (давніше тільки до висоти 4,200 долярів), а від 6,000 долярів річно. Емерити мали б право дорабляти до пенсії не 1,200 дол. річно, тільки — 1,500 дол. На жаль, немає виглядів, щоб законопроєкт конґресмена Анфюза був ухвалений вже на цій сесії Конґресу, бо підприємці є проти нього, а консервативні члени Конґресу в обох партіях є проти всякого поліпшування соціяльного забезпечення.

Відділ УККА в Гартфорді, Конн., відбув річні збори

Гартфорд, Конн. — Є неділю 12 квітня ц. р. відбулися річні збори відділу УККА, при участі 60-ох представників різних організацій, як також індивідуальних платників Національного Датку. Організаційний референт про працю і діяльність УККА виголосив ред. Володимир Душник з Ню Йорку, який в деталях з'ясував працю цієї організації в різних ділянках американського життя, головне в конґресових і урядових департаментах, різних університетах та антикомуністичних американських інституціях. Він основно проаналізував плян завдання і функцію головних публікацій УККА і потребу збільшення українського національного фонду який забезпечує матеріяльну базу для всієї діяльности УККА. Після живої дискусії вибрано нову Управу Відділу на чолі з д-ром Вол. Гузаром.

Д-р Симеон Федюк прибув із Бразилії до ЗДА

У понеділок дня 13 квітня ц. р. відвідав редакцію „Свободи" д-р Симеон Федюк, який минулого тижня приїхав із Ріо де Жанейро в Бразилії на постійне перебування до ЗДА. Д-р С. Федюк студіював суспільно-політичні та дипломатичні науки в Еспанії і його докторська дисертація про Сервантеса була нагороджена премією Ісідро Бонсонс у Барсельоні. В 1954 р. д-р Федюк був запрошений бразилійським урядом до Ріо де Жанейро для написання праці про міжнародні взаємовідносини Бразилії з Еспанською Америкою. Свою працю д-р Федюк, як стипендіянт міністерства закордонних справ Бразилії, закінчив і її передано до видання одного з найбільших бразилійських видавництв Фрейтас Бастос. Перебуваючи в Бразилії, д-р Федюк приготовив працю про історію преси в провінції Парана і про вклад українців у її розвиток і відвідував громади українських поселенців у Бразилії, зокрема в Сан Павльо і Парані, ознайомлюючися з їх історією і теперішнім життям. Багато статтей і есеїв д-ра Федюка на різні теми надрукувала українська преса, зключно із „Свободою."

Німецький військовий міністер не вірить у війну з Совєтами

Ню Йорк. — Західньо-німецький міністер оборони Франц Йосиф Штравс заявив на пресовій конференції в минулий понеділок в Гантер Каледжі в Ню Йорку, що він не вірить, щоб большевицькі проводирі відважились на війну з Заходом. Така війна принесла б поважні удари З'єдиненим Державам, але була б нищильна для Совєтів — заявив Штравс і додав, що большевики самі це добре знають. Він пояснив теперішню Берлінську кризу постійним змаганням московських правителів до осягнення їх остаточної цілі, в яку вони вірять, а саме — заволодіння цілим світом. Штравс додав, що шляхом війни большевики до тієї цілі напевно не дійдуть. Запитаний щодо можливостей створити в центральній Европі зону з обмеженими збройними силами і родами зброї, Штравс відповів, що така зона „мусіла б мати глузд" себто вона мусіла б бути пов'язана однаково з політичними розв'язками, як із ширшим міжнародним роззброєнням. Щодо наступника Аденауера на становищі канцлера Західньої Німеччини, то Штравс вказав на „першенство літери Е": кандидатури міністра народного господарства Людвіґа Ергарда або міністра фінансів Франца Еццеля. Штравс викликав загальний сміх серед численних журналістів, коли на запит про атомову зброю для західньо-німецької армії відповів: „нічого про це не знаю". Франц Йосиф Штравс прибув на 18 днів до ЗДА на розмови з керівними чинниками Пентаґону у справах, що стосуються нової західньо-німецької армії.

Франц Йозеф Штравс, міністер оборони Західньої Німеччини.

ЗДА запропонували компроміс у справі припинення атомових дослідів

Женева. — До Женеви вернулись голови трьох делеґацій — ЗДА, Англії і СССР — які засідають від 31-го жовтня мин. року над справою припинення дальших атомових дослідів і досі відбули 72 засідання — без позитивного висліду. Вони роз'їхались були 19-го березня ц. р. на Великодні ферії. За пресовими інформаціями, американська делеґація під проводом Джеймса Водсворта старатиметься видобути конференцію з сліпого кута, в яку вона зайшла внаслідку большевицької вимоги, щоб три атомові держави мали право „вета" в майбутній міжнародній контрольно - інспекційній комісії і щоби члени контрольних станиць встановлених в різних країнах, були громадяни даної країни. ЗДА й Англія рішуче спротивились цьому, вважаючи, що ті совєтські застереження звели б в практиці на нівець всяку дійсну контролю виконання договору про припинення атомових вибухів. 23 ц. м. ЗДА і Англія запропонували Совєтам, щоб договір забороняв переводити атомові вибухи тільки на поверхні землі, себто в такій висоті, в якій ці вибухи спричинюють небезпечну для життя і здоров'я радіяцію. Зате можна б відбувати експерименти глибоко під землею чи у дуже великій висоті, отже там, де треба би строгої міжнародної контролі, якщо було б заборонено переводити такі експерименти. Совєтський уряд проголосив в минулу неділю заклик до Англії й ЗДА до „зґоди" — повторюючи знову всі давні совєтські вимоги. ЗДА й Англія вважають, що це суто - пропаґандивний трюк, який підкреслює нещирість Москви.

Неру конферуватиме з Даляй Лямою над його дальшою долею

Ню Делі. — Володар Тибету Даляй Ляма, який мусів рятуватися втечею під час протикомуністичного повстання в Тибеті, прибув до індійського адміністраційного центру в Гімалаях Бонділі, на висоті 9,000 стіп. Таким чином він перебув найважчий етап шляху від прикордонної оселі Тованґ, де спершу з'явився з своїм почотом, переступивши високогірський кордон між Тибетом і Індією. Він мусів прокласти 62 милі важкими гірськими плаями верхи і аж з Бонділі їхатиме автом. До Бонділі виїхав йому назустріч представник індійського уряду. На 23-го квітня ц. р. призначено зустріч Даляй Лями з індійським прем'єром Неру і щойно тоді буде вирішена остаточно індійська політика супроти комуністичного режиму в Тибеті та доля самого Даляй Лями. Представник індійського уряду переговорив відразу з Даляй Лямою справу його публічних заяв, які не ставили б в „клопітливе становище" індійського уряду, який хоче зберегти „приязні" взаємини з комуністичним Китаєм. Визнавці Будди стрічають Даляй Ляму скрізь з найбільшими почестями.

● **Новим прем'єром Білоруської ССР** призначено з Москви Тихона Кисельова, дотеперішнього другого секретаря білоруської комуністичної партії. Зміну на становищі прем'єра й інших керівних становищах у Совєтській Білорусі можна було сподіватися, бо недавно московська „Правда" лаяла білоруських комуністів за різні недотягнення.

НІКСОН ЗА БІЛЬШУ РОЛЮ МІЖНАРОДНОГО ТРИБУНАЛУ В СПОРАХ З СССР

Ню Йорк. — Віце-президент Ричард Ніксон запропонував, щоб у майбутньому Міжнародний Трибунал Справедливости був зобов'язаний вирішувати всі спори, які виринають з інтерпретації підписуваних міжнародних договорів і щоб він дбав за те, щоб договірні сторони правильно виконували прийняті зобов'язання. Віце-президент займався цим питанням у великій промові, яку він виголосив на бенкеті Академії політичних наук у Валдорф Асторії в Ню Йорку в минулий понеділок 13 ц.м. Він вказав, як на центральну нинішню проблему всього людства, щоб встановити право закону вище права сили і щоб льояльність супроту обов'язуючого закону заступила існуючий „балянс жаху". Ніксон звернув увагу, що при існуючому стані нищівної військової техніки замало зберігати силу, як ґарантію миру. Тому, що ті самі нищівні роди зброї знаходяться в руках невідповідальних проводирів міжнародного комунізму, треба встановити такий міжнародний порядок, який до мінімуму зменшив би постійну загрозу вибуху війни внаслідку совєтської провокації чи авантурничости. Ніксон пригадав, що між Заходом і Совєтами підписано багато різних договорів і зговорень від часів Ялти і Потсдаму. Він зацитував у буквальному тексті зґоду Совєтів на останній конференції „на вершинах" у Женеві в 1955 році на справедливу формулу розв'язання проблеми німецького з'єдинення. Всі ці договори й порозуміння Совєти зламали, а в останньому часі викликали штучно новий великий міжнародний конфлікт за Берлін. Тому Ніксон пропонує, щоб цими справами займався в більшій мірі, як досі, Міжнародний Трибунал Справедливости. Не треба покликувати до життя нових установ на службу мирові, а використовувати краще існуючі установи. Такими установами є саме Об'єднані Нації та в їхніх рямцях, як одна з їх аґенцій, Міжнародний Трибунал Справедливости. Він складається з 15 х суддів, що їх вибирають Генеральна Асамблея ОН і Рада Безпеки. За 12 років існування тієї установи тільки рідко коли вона займається будь-якими справами — пересічно по дві річно, і то другорядного міжнародного характеру. Ніксон заповів, що американський уряд зголосить конкретний законопроєкт в цій справі до Конґресу, щоб у майбутньому американські договори з чужинними країнами підлягали контролі Міжнародного Трибуналу Справедливости щодо їх виконання. Ніксон склав при цій нагоді подяку демократичним членам Конґресу за їх надпартійне державницьке становище до такої міжнародної проблеми, як Берлінська криза, та віддав почесть недужому секретареві Доллесові, як упертому і безстрашному борцеві за міжнародну справедливість. Він ствердив, що поки поїхав на це зібрання в Ню Йорку, відбув нараду з Доллесом у шпиталі у Вашингтоні, як теж з головним прокуратором Роджерсом. Другим головним промовцем на тому бенкеті був постійний представник ЗДА в Раді НАТО, Рандолф Бурджес. На тому бенкеті було 2.000 членів Академії Політичних Наук та запрошених гостей.

Папа забороняє голосувати на комуністів і їх спільників

Рим. — Святіша Конґреґація у Ватикані прийняла ще 25 березня ц. р. постанову, яка забороняє католикам голосувати на комуністичні виборчі листи, на окремих комуністичних кандидатів, а також на такі листи й таких кандидатів, які — хоч самі не ставляться вороже до Церкви і віри, проте підтримують комуністів і мають з ними спілку. Цю постанову Святішої Конґреґації, яка займається справами віри і моралі, Папа Іван XXIII затвердив 2 квітня ц. р., а орган Ватикану „Оссерваторе Романо" оприлюднив текст в минулий понеділок 13 ц. м. У цій постанові стверджується, що „комунізм є матеріялістичний і антихристиянський", а „лідери комунізму, хоч інколи заявляють, що вони не поборюють релігії, насправді своїми теоріями і своїми діями, ставлять себе на позиції ворогів Бога, правдивої релігії і Христової Церкви". Ця гостра антикомуністична заборона була — за коментарями преси — прикрою несподіванкою для італійських та міжнародних комуністів. Вони, мовляв, сподівалися, що новий Папа не буде ставитись супроти комунізму так різко й риґористично, як це робив Папа Пій XII, який в 1949 році екскомунікував активних комуністів. Ця теперішня заборона є першим рішучим виступом Папи Івана XXIII в актуальних політичних спорах. Ця заборона — твердять коментатори — матиме поважні наслідки на внутрішні відносини в Італії, але також в інших країнах, в яких комуністи вічно залицяються до творення з іншими партіями „народні фронти". Вона може теж напружити відносини між Церквою і комуністичним правлінням в Польщі.

В АМЕРИЦІ

● **Два поліцисти**, Роберт Січіліяно і Пол Де Стефано, явилися до помешкання 30-річної Луелі Вільмс і допомогли їй народити хлопчика. Коли вони вже збиралися відходити, щаслива мати заявила, що потребує дальшої опіки. І через кілька хвилин прийшла на світ дівчинка. Число дітей пані Вільямс збільшилося до одинадцяти.

● **Заступник директора Американського Товариства Публічного Здоров'я**, д-р Томас Р. Гуд з Ню Йорку, промовляючи на зборах членів цього товариства в Шикаґо, сказав, що ненормальний спосіб життя, перевтома та клопоти спричиняють більше недуг як всі заразки разом узяті. Він навів багато переконливих доказів, що в спричинюванні туберкульози більшу ролю відіграють кепські життєві умови, як самі бацилі цієї недуги.

● **Уряд Публічного Здоров'я ЗДА** стверджує, що число занедужань на поліо від початку цього року до кінця березня становило 6,110, а в тому самому часі минулого року — 5,587. Збільшилося й число паралітичного поліо в тому часі, бо цього року захворювань на цю форму поліо було 3,206 випадків, а рік тому 2,005. Уряд Здоров'я закликає населення защеплюватися вакциною Солка.

● **У Клівленді** диригент Джордж Шелл перервав концерти симфонічної оркестри, заявивши публіці, що дає їй 5 хвилин на те, щоб „прочистила горло". „Ми стараємося грати якнайкраще. Чи не могли б ви нам не перешкаджати — заявив Джордж Шелл. Після 5-хвилинної перерви у залі вже не чути було покашлювання.

● **Президент Американського Червоного Хреста** генерал Алфред М. Ґрунтер повідомив, що збірку на АМЧ будуть продовжувати доти, аж поки вона не принесе 95,000,000 дол. Ця сума — сказав ген. Ґрунтер — конче потрібна на те, щоб АМЧ міг виконувати своє завдання — допомагати потребуючим. Досі зібрано тільки 72.8% запляннованої суми.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Професор П. Юзик з Манітобського Університету**, видатний український канадійський діяч виїжджає восени цього року до Англії й інших країн Европи для студій над проблемою української еміґрації з Европи до різних країн світу.

● **Перша книжка „Українського Квартальника" (за 1959 рік)**, англомовного журналу УККА вийшла з друку і на її зміст складаються такі статті: редакційна „Пост Мортемс про операцію Мікоян", Мирос. Прокопа, „Актуальні тенденції в національній політиці Москви", проф. Л. Добрянського „Російська проблема: Від Івана Грізного до Микити Санґвініка", М. Стахова „Совєтська державність України з соціологічного аспекту", К. Меннінґа „Нові трюки для полегшення світового напруження" і Хозе Хуліо Санта Пінтера, арґентинського дослідника для міжнародних проблем „Совєтська дипломатія і комуністична пенетрація в Еспанській Америці". Доповнює 96-сторінкову книжку „У К." відділ рецензій.

● **На загальних зборах Українського Студентського Клюбу при Університеті в Торонто** що відбулися дня 1-го квітня ц. р., вибрано нову Екзекутиву в такому складі: Олександер Бабій — голова, Микола Держко, Ігор Курилів, Люба Москалюк, Юрій Борис, Борис Сороківський, Микола Липовецький, Іван Трон, Евген Дяковський і Мирон Сохнівський.

● **Марта Чапельська**, студентка Музичного Українського Інституту виступить в суботу дня 18го квітня ц. р. о год. 10,30 перед полуднем у програмі „Молода Америка", що її передає американська стація WNYC. Молода піяністка, учениця кляси проф. Е. Чапельської, виконає в рямцях цієї програми Рареля „Водограй" і композицію Рахманінова „Гумореска".

У СВІТІ

● **Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер**, з донькою Лізою Верґан і гуртком прибічників, приїхав у п'ятницю минулого тижня на 3-тижневий відпочинок до північної Італії, Ляґо ді Комо біля Міляно. Італійські власті оточують строгою, але дискретною поліційною охороною віллю Аденауера. Він має тепер 83 роки.

● **21-річний Панчен Лями**, буддійський монах, якого китайські комуністи настановили на місце 23-річного Даляй Лями, що втік до Індії, виїхав з столиці Тибету, Лхаси, до Пейпінгу на 2-ий конґрес китайської комуністичної партії, що має розпочатись 17 квітня ц. р. За фактичну причину його виїзду західні газети подають бажання китайських комуністів позбутися з Тибету навіть слухняного їм Панчен Лями, щоб під час його неприявности свобідніше було переводити масові репресії у зв'язку з протикомуністичним повстанським рухом.

● **В італійському парляменті** обговорюють, здавалося б, малу справу, яка проте має змінити дотеперішній спосіб життя цілого населення: справу обідного відпочинку урядовців. В цілій Італії зобов'язує вполудне „сієста", відпочинок, який формально триває 2 години, від 1 до 3 або від 2 до 4, а насправді інколи й 4 години. У тому часі всі державні й самоуправні установи та майже всі крамниці зачинені. Це — найприкріший час для вуличного руху, бо всі службовці поспішають додому на обід, а потім назад до праці. Саме зріст автомобільних катастроф став головною причиною законопроєкту про урядування, без обідньої перерви.

● **Англійський маршал-вайкавнт Монтґомері** захотів говорити з Хрущовим. Хрущов, очевидно, погодився, бо це — ще один засіб для большевицької пропаґанди і ще одна можливість зробити інтриґу на Заході. Перед від'їздом до Москви Монтґомері довго конферував з прем'єром Мекмілленом. В колах союзників Англії ставляться назагал до тієї подорожі, як до персональної забаганки старого маршала, що з снобізму чи політичної амбіції хоче втрутитися до міжнародної політики, без ніякої користи для неї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БОРОТЬБА ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ

Минулої п'ятниці сталася в Конґресі рідка подія: Сенат буквально за 10 хвилин, без дебат і одноголосно, схвалив постанову про покликання до життя спеціяльної Комісії, призначеної частинно урядом, а частинно Конґресом, для приймання протягом найближчих 60-х днів пропозицій щодо боротьби проти безробіття. Голова демократичної більшости в Сенаті, Линдон Джансон, підкреслив, що йде тут не про студії над проблемою безробіття, а про „започаткування дії", отож — про практичні заходи в цій болючій справі. Рішення Сенату переслано до Палати репрезентантів, де воно — як передбачають фахівці — має бути затверджене ще цього тижня.

Безробіття в Америці — як, зрештою, в кожній країні, — належить до найболючіших соціяльно-економічних проблем. У підході до неї є оптимісти — в урядовому таборі, і песимісти — з-поміж зорганізованого робітництва та демократичної опозиції в Конґресі. Оптимісти покликаються на статистику, що її з початком цього місяця оприлюднили секретаріяти праці і торгівлі. Ці статистичні дані стверджують зріст загальної крайової продукції в першому кварталі цього року до $465 більйонів у порівнянні з $429 більйонів за той самий час минулого року, — зріст продажу авт до 1,323,000 в перших трьох місяцях цього року в порівнянні з 1,066,300 в тому часі минулого року, — зріст числа затруднених до імпонуючої цифри 63,800,000 осіб в березні ц. р., отже на 1,100,000 більше, ніж в лютому цього року, — зменшення числа безробітних на 387,000 в березні ц. р. в порівнянні з лютим ц. р. — і інші позитивні дані. На їх підставі речники уряду, між іншими й сам секретар праці Джеймс П. Мічелл, твердять, що в Америці загальний добробут зростає, і восени цього року число затруднених досягне 67 мільйонів, а число безробітних зменшиться до 3 мільйонів. Урядові чинники твердять, що 3 мільйони безробітних в Америці це „нормальне" явище, що його в цілком достатній мірі контролює система державного і стейтового суспільного забезпечення.

Цьому оптимістичному урядовому поглядові централя зорганізованого робітництва, Американська Федерація Праці-Конґрес Індустріяльних Організацій — протиставить незаперечний і дуже невтішний факт: актуальну цифру 4,362,000 безробітних. Рахуючи, що безробіття кожної одиниці відбивається пересічно на долі чотирьох осіб, у сумі маємо понад 17 мільйонів покривджених, себто кругло 10% населення. До того ж існуюче соціяльне законодавство недостатнє: ставки допомоги безробітним занизькі, а час її тривання закороткий. Робітничі спілки закидають урядові, що він нічого не робить, щоб зрівноважити зріст безробіття внаслідок автоматизації продукції в різних ділянках промислу. Вони пропонують, щоб уряд дбав за (1) створення додаткових варстатів праці фінансуванням різних проєктів і (2) побільшував число варстатів зменшенням числа годин праці до 35 тижнево, при збереженні теперішньої основної платні. Робітничі провідники мають той величезний арґумент, що безробіття, при нинішньому стані продукції й торговельних оборотів в Америці, б'є виключно по робітниках, не позначаючись на прибутках продуцентів і торгівців. Тому робітничі спілки домагаються, щоб державна політика супроти системи вільного господарства більше дбала за інтереси працюючих.

Як це дуже часто буває, обидві сторони мають рацію. Рацію має уряд, який, вбачаючи найбільшу загрозу для інфляції в безперервному підвищуванні цін та заробітків, вимагає від зорганізованого робітництва, щоб воно обережніше підходило до боротьби за вищі заробітки, бо автоматичний зріст коштів продукції потягає зріст цін і анулює користі з вищих платень. Але рацію мають також провідники робітництва, які вказують на трагічні „ножиці" між заробітками промислових компаній і ситуацією мільйонів безробітних.

Зудар цих двох становищ — оптимістів і песимістів — виявився в середу минулого тижня у Вашингтоні на масових зборах 7,000 делеґатів від робітництва з участю представників уряду. Згадана на вступі акція в Сенаті була безпосереднім наслідком тих зборів. Мабуть, поштовхом до енерґії, яку в цій справі виявив сен. Линдон Джансон, був публічний критицизм, проявлений його власними співпартійцями: сенатором Проксмаєром з Висконсіну і МекНамарі з Мичиґену, під адресою його — Джансона — лідерства та його ніби байдужности до справи безробіття. Хоч скептики вважають, що Конґресові навряд чи вдасться в цій його сесії прийняти будь-які радикальні заходи проти безробіття, проте одностайність, що її виявили в цій справі в п'ятницю обидві партії, змушує сподіватися, що за гарними словами прийдуть і гарні діла.

ТИБЕТСЬКЕ ПОВСТАННЯ І МОСКВА

Революційні події в Тибеті, які наприкінці березня ц. р. вилилися в збройне повстання проти комуно-китайських окупантів, затривожили Пейпінг і Москву не так може своєю мілітарною загрозою (населення Тибету, за західними джерелами, нараховує яких три мільйони душ, а за совєтськими даними всього один мільйон), як можливими наслідками для престижу комуністичного Китаю і комуністичної ідеї серед народів Азії. Це ж бо проти комуно-китайського Голіята із 650 мільйонами населення, підтримуваного 200-мільйоновим Совєтським Союзом, підійнявся невеличкий волелюбний тибетський народ без ніякої мілітарної й моральної допомоги ззовні. А з другого боку — втеча Даляй Лями, не тільки голови тибетського правління, але й духового володаря Тибету, особи священної для всього буддистського світу, що почитає Даляй Ляму, як перевтілення Будди, поставила комуно-китайських володарів у скрутне положення перед широкими народними масами всіх країн Азії, в тому числі й самого Китаю.

Дуже характеристична з того погляду реакція Москви на тибетські події. Промовчуючи з початку виникнення повстання в Тибеті, московські офіціози згодом були примушені визнати цей факт, підкреслюючи, ясна річ, що ніякого повстання не було, а був лише бунт „купки авантюрників", з л і к в і дований з'єднання м и „народно-визвольної" армії Китаю. Щождо втечі Даляй Лями в Індію, то і Москва і Пейпінг твердили та ще й досі твердять у своїй пропаґанді, що відбулася вона під „примусом повстанців, і розголошують у своїй пресі і в радіо різні повідомлення, що мали би підтверджувати прихильність Даляй Лями до комуністичного режиму. В одному з останніх комунікатів (з 5 квітня ц. р.) про приїзд з Пейпінґу до Лхаси Панчен Лями з дорученням розв'язати тибетський уряд і виконувати обов'язки Даляй Лями підкреслено навіть, що це має бути тільки „на час відсутности Даляй Лями". Москва і Пейпінг провадять таку політику з метою переконати народи Китаю й інших країн Азії, що Даляй Лява по їхньому боці і що він проти „бунтівників".

Тому теж, не торкаючи Даляй Лями, Москва придумала скинути всю відповідальність за повстання в окупованому комуно-китайськими військами і відрізаному від зовнішнього світу Тибеті на закордонних, зокрема на... американських імперіялістів.

Згідно із заялозеною вже забріханою совєтською тактикою, справу повстання в Тибеті московська „Правда" представила (в числі з 5-го квітня ц. р.), своїм читачам так само, як у випадку недавньої революції на Мадярщині, чи колись у випадку загарбання України та інших країн Східньої Европи, з одного боку, як чужоземну „імперіялістичну провокацію" а, з другого — як „відкриту зраду" тибетської „реакційної верхівки, яка пішла на змову з імперіялістичними колами за кордоном і з „чанкайшістською бандою". — Згідно з представленням „Правди", цей „збройний бунт", викликаний місцевим тибетським урядом разом з „великими февдалами - кріпосниками", був засуджений „з гнівом й обуренням" всіма „миролюбними народами", і придушення цього „бунту" було зустрінуте „з повною підтримкою тибетського народу, який завжди бачив і бачить у центральному народному уряді виразника своїх життьових інтересів і надійного оборонця проти всіх підступів збоку зовнішніх і внутрішніх ворогів".

Далі „Правда" у цій статті, присвяченій „провалові імперіялістичної провокації в Тибеті", підкреслює на різні лади, що уряд комуністичного Китаю, підписавши в 1951 р. „договір в справі заходів для мирного визволення Тибету", як названо тоді окупацію Тибету комуністичними військами, ставився „з глибоким зрозумінням і увагою до національних традицій, місцевих окремішностей і релігійних почувань тибетців". На підтвердження „уважливого ставлення" китайського комуністичного уряду до „релігійних почувань і обичаїв тибетського народу", „Правда" цитує заяви таких комуністичних ставленців, як вихований і вишколений китайськими комуністами Панчен Лява, чи як голова зорганізованого цими ж комуністами „китайського буддистського товариства" Шроба Джалцо, який надрукував у китайській газеті „Женмінь жібао" заяву, що „тибетські бунтівники пішли проти волі тибетського народу, що вони зрадили не тільки свою батьківщину, але й догми буддизму, і що їм того не простять ні державні закони, ні догми буддизму".

Вся ця писанина, всі ці просто сміховинні заяви завзятих винищувачів релігії, що, окупувавши Тибет, започаткували широку й безоглядну антирелігійну пропаґанду, не викликані конечністю впливати на тибетських „бунтівників", які всупереч усім повідомленням про ліквідацію „бунту", далі продовжують збройну боротьбу проти комуно-китайських окупантів, але подиктовані намаганням і Москви і Пейпінґу заспокоїти мільйонові маси азійських і китайських буддистів, затривожених й обурених антинародною й антирелігійною політикою Пейпінґу в Тибеті. Особливо ж мусять докладати всіх зусиль для заспокоєння буддистського світу Москва і Пейпінг сьогодні, коли втеча Даляй Лями перекреслила всі їх розрахунки.

ПОМІЖ КВІТАМИ
(Мадриґал орхідейний)

Поміж квітами злотобілими,
за зеленими тайносховами,
Що ліяними живоплотами
відгороджені від людей,
На галявині ясносоняшній
зупинився я над бузковими,
Неповторними в їх тендітності,
черевичками орхідей.

Між солодкою мадресельскою,
лігустриною в білій повені,
На галявині зачаклований
я від пахощів ізнеміг.
І здавалося, що природою
черевички ці приготовані
Для білесеньких і гарнесеньких
для незайманих ваших ніг.

ХВЕДОСІЙ ЧИЧКА

Олег Лисяк

ОСКАРОВІ СУМНІВИ

У перший понеділок цього місяця „ціла Америка" до пізнього вечора дивилася на телевізійні екрани. Нема в тому нічого дивного, бо й так кожнього вечора майже ціла Америка дивиться на телевізійні екрани, якщо не рахувати тих, які йдуть до кіна, до клюбів, барів або на нічну шихту.

Але в цей квітневий, перший понеділок у місяці навіть кіно не могло суперничати з телевізією, бо в телевізії відбувалось власне кіно, а радше роздача нагород „Оскара" за найкращу фільмову продукцію 1958 року в ЗДА. Це одна з найвидатніших „подій року" в цій країні. Тоді раздають найвищі нагороди за найкращий фільм, найкращу акторську гру, найкращу фільмову пісеньку, найкращу фільмову фотографію, найкращу режисерію і т. д. за все, що найкращого випродукувала наймогутніша централя фільму в західньому світі — найбільша на цій землі „фабрика снів" — Голливуд.

Нема потреби намагатися конкурувати із спеціялістами в цій ділянці, американськими фільмовими спецами, які впродовж останніх днів докладно обговорили і скоментували цю „подію року". Але подумати про цю подію — варто.

Мала, металева статуетка символізує вершини фільмової слави. У ній замикається все, що може дати своєму вибранцеві чи вибранці десята, фільмова муза. Бо це, що дають своїм адептам попередніх дев'ять, клясичних і мітологічних (цих „справжніх муз",—можна б насмілитися сказати) — те все є нічим у порівнянні з дарами целюльойдової музи двадцятого сторіччя, музи фільму — чи радше музи Голливуду.

А все таки, не намагаючися суперничати з фільмовими спецами, хочеться скоментувати цю подію. І тоді, коли подумати над нагородами „Оскара" — насуваються дивні думки.

Хто ж отримав ці нагороди і за які досягнення? Візьмімо, наприклад, нагороду за найкращу гру актора-мужчини. Вона припала відомому не лише як фільмовий, але і як сценічний актор, Дейвідові Нівенові, акторові інтелігентному і відомому з багатьох добрих креацій.

„Оскар" припав йому за ролю життєвого невдахи, брехуна і боягуза з фільму — „Окремі столи". Нема потреби сперечатися про те, чи ця роля була дійсно найкращим досягненням року — але одне певне: фільм „Окремі столи" — це історія купки психопатів, людей „на кризі", людей, що невдало прожили своє життя, не змагаючись ні за які ідеали, або ж людей, які вже в дорослому віці життя свого ще й не почали. Сам же ж головний герой — це лише малий брехунець, сексуально збочена людина, бідненький чоловік. Чи справді „проблема" такого „героя" настільки важлива, що Голливуд присвятив їй свою найкращу спроможність?

А найкраща акторка? Рудоволоса, темпераментна Сузан Гейворт — кого ж вона відтворювала у своїй найкращій ролі з фільму „Хочу жити"? Якраз виведену з нормального життя жінку, психопатку, людину, що вбила, чи, як хто воліє — жертву судівництва. Знову питання ненормальности, знову проблема виведеного з рейок життя, проблема злочину, бруду — все це стало знову найважливішою проблемою найкращої продукції фільму західнього світу.

А нагороджений дев'ятьма нагородами — найкращий фільм? Це „Ві-жі", — фільм про життя паризького „демімонду" на переломі 19-20 сторіч, це фільм про „проблеми" професії колишніх і майбутніх куртизан. Чи справді в цих важких часах, коли добро змагається із злом, коли невблаганно зближається вирішна година, час, коли рішиться про „бути чи не бути" цілому, поділеному тепер надвоє світові — не було вже важливіших проблем, як проблеми малої парижанки з початків цього сторіччя? Чи справді фільмова муза, чи радше фільмова індустрія, могутній засіб (не вживаймо слова „пропаґанда", воно немодне) — але, скажім, могутній засіб впливання на людей — не знаходить нічого іншого, і присвячує свої зусилля якраз таким „проблемам"?

Відомо цілому світові, що на Америку і на її головного противника в розгрі за майбутнє світу, на Совєтський Союз, звернені тепер очі цілого світу. І якраз, коли Америка займається у своїй найкращій фільмовій продукції питаннями малих брехунів, злочинців, психопатів, куртизан, людей, вибитих з нормального життя, і признає фільмам про ці „проблеми" найвищі нагороди — тоді Совєтський Союз, схидний майстер пропаґанди, випускає і спроваджує в світ такі фільми, як „Коли злітають журавлі", який минулого року отримав найвищу міжнародну нагороду на світовій виставці фільмів у Венеції. За якийсь час цей фільм прийде до Америки, і мільйони людей побачать його. Це також фільм про проблеми людей, про проблеми людської любови і щастя, — але як же спритно зроблений, на тлі великих подій війни, патріотизму і посвяти.

Якщо дійдуть — а напевно дійдуть — ці два роди фільмів до широкої публіки в Азії, в Европі, в Африці, в Південній Америці, — в цілому розбитому й повному сумнівів світі — тоді ці мільйони глядачів можуть зробити цікаві і може не зовсім прихильні для фільмової продукції Голливуду висновки. Багато людей, примітивізуючи явища, на підставі баченого в кіновій залі, оцінює цілість проблеми „хто кращий".

Чи висновки ці будуть позитивні для Заходу, який глядачі з кінових заль — а їх же мільйони і мільйони — утотожнюють з культурою, репрезентованою Десятою Музою — можна сумніватись.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу, бо він дає Вам дешеві та вигідні різні роди забезпечення життя і рівночасно є оборонцем української справи в Америці. Український Народний Союз поважають і американці не тільки завдяки 70 тисячами членства і 20-ти мільйонового майна, але і за його гідну, високопатріотичну поставу в обороні свободи і демократії.

Любомир О. Ортинський

ГРОМАДЯНСТВО ХОЧЕ ОБ'ЄКТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сконфронтування нашої громадськости з ЗДА й інших країнах поселення з проблемою прогресуючого збайдужіння до української політики змушує, самозрозуміло, наших політиків і публіцистів шукати причин такого стану і протидіяти тому. Причин є багато. Великою мірою вони лежать по стороні нашої спільноти і випливають з об'єктивних умов її побуту і суб'єктивної настанови. Але не без вини й друга сторона, тобто наша політика, публіцистика і журналістика.

Назбиравши дещо досвіду із зустрічей з громадянством в кількох українських осередках, а також на підставі численних приватних розмов і спостережень, спробуємо оформити їх в постуляти, які, здається нам, треба доконче взяти до уваги нашим політичним діячам і пресі, якщо хочемо затримати процес байдужіння до політичної проблематики і викликати живіше для неї зацікавлення.

Наука не йде в ліс

Прикрий досвід з нашого недавнього політичного минулого, вплив притаманного американському життю критицизму і поінформованість нашого загалу про міжнародну ситуацію не остались без висліду на українській спільноті в ЗДА й інших країнах поселення еміґрації. Коротко висловившись, наша спільнота стала вибагливішою, критичнішою і об'єктивнішою, ніж була п'ять-десять років тому. Це правда, що внаслідок різних причин, в тому числі і тих, що їх можна кваліфікувати як „дух обивательщини", зацікавлення до громадсько-політичних справ серед нашого громадянства спало. Але спало воно також і тому, що наша політика і публіцистика не завдають собі багато труду, щоб допасуватися до змін, які зайшли в ментальності нашого громадянства, і все ще користуються методами й підходом, які не промовляють уже до теперішньої психології нашого громадянства. Ще не цілком задомашнився в нашій політиці й публіцистиці обов'язок точної, критичної і об'єктивної інформації і висновків про стан української справи, про успіхи й недоліки наших політичних дій, про шанси і труднощі, з якими зустрічається українська політична дія. У нас завжди ще покутує намагання закривати неприємне, сильне підретушовувати, а малі досягнення перебільшувати. Мовляв, з педагогічних моментів годі говорити повну правду. Але ж бо ця правда, в більшості випадків, аж надто добре відома колам громадянства, яке дискутує на ці теми і має про них свою думку.

Зокрема, не можна продовжувати методи насвітлювання і коментування політичних проблем і взагалі нашої політичної дії та перспектив, замість на базі стислої аналізи ситуації, з погляду наших бажань чи сподівань. І не можна також, заради тої частини спільноти, яка неспроможна збагнути нової міжнародної й української політичної ситуації, тупцювати на перестарілих, вже неактуальних або малоефектовних виявах політичної діяльности, але треба мати відвагу шукати нові, хай спершу й не цілком популярні, шляхи нашої допоміжної політичної дії.

Нам здається, що сучасний український громадянин в ЗДА чи в іншій країні у більшості випадків бере газету до рук чи йде на доповідь на те, щоб дістати джерельну об'єктивну інформацію і логічний коментар, що є найкращим засобом для національного самовиховання. Наш критичний читач чи слухач уже не потребує, щоб його автор чи доповідач „підіймав на дусі", заколисував підтасованими інформаціями і рожевими перспективами, але хоче, в границях можливого, відкритої, спертої на фактах інформації і обміну думок. Очевидно, треба і святкових, емоційних імпрез, що діють на почуття. У нас їх досить, і тому, крім серця, треба ще дещо підкинути й розумові.

Український інтерес перемагає партійний

Зацікавлення положенням в Україні і можливостями конкретної допомоги українській визвольній боротьбі завжди велике. Тільки не вільно підмінювати український національний інтерес партійно-груповим. Щодо цього, то українське громадянство, принаймні та його „середина", яка сьогодні не є партійно пов'язаною (а її дуже багато), добре розрізняє, де Україна, а де партія. Цю частину громадянства, а передусім молодь, можна сьогодні і теж завтра мобілізувати для загальноукраїнської дії. Її можемо, в якійсь мірі, зберегти тільки для справи батьківщини її батьків, а не для історичного вже партійного ребусу.

Крім здорового, але вже критичного загальноукраїнського патріотизму, більшість українського громадянства, вже до деякої міри погодилася з прикрим явищем, що на повну політичну консолідацію доведеться ще, на жаль, чекати. Тому воно при різних нагодах зустрічей, дискусій тощо питається, що коли не можна сконсолідуватися, то чи ж не можна б принаймні узгіднювати і співпрацювати українським партіям і центрам в таких акціях, відносно яких існує можливість їх спільно переводити? Громадянство чекає, що українські політичні середовища почнуть ставити український інтерес понад свій груповий. Громадянство змучене і знуджене партійними лицитаціями, хто більше винен, а хто більше має рації; не бере в них участи і має на ці справи свою думку: всі потрохи винні. І тому це громадянство не сприймає вже вічевої аґітації, але хоче солідної політичної інформації і логічного коментаря.

Такі, виглядає нам, є вимоги нашої громадськости сьогодні. Вони позитивні і тому треба їх взяти до уваги.

МІСТО ГЕНІЧЕСЬКЕ ЗАНЕПАДАЄ

Цього року сповнюється 175-річчя містові Генічеському на Херсонщині, колишній „чумацькій столиці" над Озівським морем. З цього приводу до редакції московських „Ізвестій" мешканець Генічеського, Ф. Липський, вислав листа, в якому, між іншим, пише: „Від деякого часу доля міста у нас, старожитців, викликає неспокій. У 20-х роках на Арбатській стрілці (піщаній косі, пересипі, утвореному морською течією — Ред.) будували залізничну вітку від станції Ново-Олексіївка через Генічеське до станції Валок. В одному місці стрілку перетинала вимоїна, що сполучувала Озівське море з Сивашем. Інженери, не заглядаючи в майбутнє, вирішили тоді, замість будувати 60-метровий міст, забутувати, загатити ту вимоїну. Це спричинило дуже прикрі наслідки. Генічеське віддавна славилося такою високовартісною рибою, як кефаль. Тепер наші рибалки ловлять кефалі в п'ять разів менше, бо забутування вимоїни перепинило рибі дорогу до Сивашу. Прибережна зона міста розмивається. Будинок різні стояв колись за 50 метрів від моря, а тепер він уже під водою. Море підбирається вже й до лікарні, загрожує маякові. В слобідці, що над берегом протоки Тонка, під водою опинилась ціла вулиця. Зміна прибережної течії спричинила й іншу біду — замулювання вхідного каналу в порт. Тепер, коли дме західній вітер, жадне рибальське судно не може вийти в море. Славне колись місто Генічеське занепадає..."

Софія Парфанович

ЦЕ — ТВОЯ КРАЇНА

(7)

Озеро Джексон плюскоче в улоговині. Трейлери в Колтербей засипали зарінок і лісок над його берегами. То вакаціоністи, що приїхали рибачити. Вже й незрівнянна Джексон Ладж, і ви висідаєте з автобуса в Тітан парку, постановляючи тут відпочати кілька днів. Де? В Джексон Ладж? Може було б найрозумніше, хоч дорожче. Але елеґантна публіка, готелевий настрій, килими, прислуга... хіба ми за тим сюди їхали?

Йду до столика обслуги туристів і, хоч там нерадо дають інформації про інші подібні заклади, дістаю книжечку-список готелів і „дудренч" в околиці. Гублюся серед назв у цій незнаній країні. Тож таки прошу одього пана при столику обслуги знайти для мене ренч. Підкреслює кілька. Йду до телефона й викликаю одну. Хоч ціна не далеко відбігла від готелю, рішаюся й прошу мене забрати.

Пані з „Трикутної господарки", сива, але струнка, обличчя брескви, очі живі, ясний усміх. Деяке побоювання перед невідомим уступає з самого її усміху, з самого потиснення руки. Тож їдемо.

Одинадцять миль в напрямі, протилежному до Тітан, до пасма Гро Вантр дорогою посеред надрічних лук. Господиня запевняє, що від них найкращий вид на гори, проте я раз-у-раз повертаюся й дивлюсь на них, якби боячись, що їх втрачу. Але ні, дорога веде петлею на південь і, протинаючи луки, ми в'їздимо в загороджену частину. Загороди такі, як у нас, з дерева, і хвіртки такі, як у нас в горах. Тільки в'їздова брама понад вигнутим містком з колод. Господиня пояснює, що коні не підуть на цей поміст. Ах, „бай ди вей": чи їздите верхом? При цьому усміх: „У нас головне заняття гостей — кінна їзда". Розглядаю господиню: сині штани й така ж куртка, підперезана кораликовим індіянським пояском (між іншим: ці коралики спроваджуються з Чехії, і під час війни індіяни не мали з чого виготовляти своїх кораликових виробів), на босих ногах західні чобітки з вибиваними халявами й гострими передками, на оперті індіянська куртка з оленячої шкірки з торочками. Ах, це ж Захід! Щождо їзди верхи трохи несміло кажу, що колись замолоду... (Пригадується прогулянка в Чорногору, коли то поранені ноги примусили мене докінчити її на гуцульському конику, з чого довго насміхався Кость Паньків с ь к и й. „Дивлюся, Парфановичка їде на коні"). Та господиня знову мило усміхається і каже: „Донт ворі, ві фікс ю ап". Ви бо винаймили хату, оцю лаґ-кебін разом з харчем і конем!

Зподвір'я досконалий вид на пасмо Тітан, і це мене годить навіть з необхідністю бути „фікст ап". Під горбом будинок, а рядком біля нього кабіни. Все з круглого дерева й потягнене покостом. Моя кабіна, мила, чиста, з умивалкою й душем, може вмістити троє людей, але належить виключно мені. Отже, я вдома. Розпаковую валізку й одягаю штани, шкотську блюзку, светер і спортові черевики, ще з Німеччини. Бо зараз прийдуть по мене, щоб їхати на пікнік.

Заходжу до бундинку і знайомлюсь з господарем. Ввічливий, трохи блідавий пан. Питає мене мене: хто я? Не виявляє жадного здивовання й заявляє: „Україна лежить на південь від Росії, начислює коло сорока мільйонів людей, має найкращий у світі чорнозем і є житницею Европи". Це речення і теплий усміх зближають нас. Перестаю почувати себе чужою на далекому, „дикому" Заході.

Сумерком їдемо господаревим „фордом" по стежках і зарінках. Авто скаче по горбках і рівчаках, але, очевидно, йому це не шкодить. В'їздимо на зарінок над річкою, оцісю Снейк. Ледве снується під лозами, що пахнуть знайомо, рідно. Вода дзюркоче по камінцях. На заході, за річкою величавіє Тітан і в місячному сяйві біліють його ребра. Що нагадує ця річка?

Кабіни можуть вмістити сорок гостей, але їх тепер менше, бо береться під осінь. Дехто приїхав верхи, інші автами. Верхи головно молодь, коні пасуться в травах і стиха пирхають. Знайомлюсь з деякими гостями, і з здивуванням помічаю, що тут при знайомленні подають руку. Над річкою горить ватра — два паленища, викопані в землі та прикриті бляхами. На одній смажуть „гембурґерс", на другій парує кава. Ви берете зі стола паперову тарілку, накладаєте собі салату і чого там ще, а потім підступаєте до „кухаря" і дістанете „гембурґер". Сідаєте на колоду і їсте зі смаком. Місяць світить у горщик з кавою, гори височіють — і зникає напруга подорожі, самотою, серед чужих, в далекому краю. Ви серед знайомих, ви завтра вже не мусите їхати далі.

Ватра палахкотить, на середину виходить молодий чоловік з мандоліною і починає співати. Співає напіввречитативом західні пісні, що в них є все: лови й коні, ранчі й індіяни, а надує кохання. Підтягає дехто з гостей, і після кількох строф молодь хором повторює рефрен. Я не хочу бути сантиментальною, але є в тому щось з рідного, є бандура, заспіви і коні, що пасуться в степу... І декілька разів ще ім'я мого краю воскресає, коли мене запитують, хто я й відкіля.

Співак кінчає співати піснею „Це моя країна". Її підхоплюють всі хором з переконанням і певністю, що ця країна — їхня, а її краса — неподільна власність американського народу. В резерватах, за горами, ще доживають індіяни: Шошоні, Кроу, Чорна Нога, Баннок і Арапаго... І обидва наші кухарі індіяни. Завтра вони будуть мене вчити їздити верхи, як заявляють гості. Я дивлюся на місяць, річку і посміхаюсь: чи снилося мені колись, що на Далекому Заході Шошоні вчитиме мене, як досідати коня?

Усміх не покидає мене, коли лягаю спати в вигідному ліжку. Ще перед тим відслоню вікно й, підпершись подушкою, дивлюсь, як місяць сріблить сніги на горах.

(Далі буде)

ДОПОВІДЬ І. СВІТА ПРО „УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ФОРМАЦІЇ В АЗІЇ"

(З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА)

3-го лютого в Ню Йорку відбулось засідання Комісії УВАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом, на якому Іван Світ доповів про „Українські військові формації в Азії в роках 1917 - 1922". Він зазначив, що українці Далекого Сходу з початку революції 1917 р. беззастережно стали на повну підтримку Української Центральної Ради в Києві. Коли дійшли відомості про скликання Першого Українського Військового З'їзду в Києві — серед українців військовиків на всьому просторі від Уралу до Тихого Океану почались організуватись гуртки у військових частинах. Найбільшу активність проявили українські вояки в Манджурії, зокрема в Харбіні та у Владивостоці. В „Харбінському Вестніку" 18 липня 1917 року вміщено лист до українців у Манджурії за підписом Грицька Живаго з закликом про створення української військової частини для захисту Батьківщини. В часописі „Українець на Зеленім Клині" вміщено відозву до українців - вояків про створення українського війська.

Доповідач подав матеріяли про формування українських частин у територіяльному порядку:

У Владивостоці справу з організацією українців - військовиків найбільш активно провадили — Кость Андрущенко, Василенко і полковник Ф. Стешко. Вони організували військову секцію при місцевій українській громаді і провадили роботу серед вояків - українців, яких у владивостоцькій фортеці було понад 1,500 осіб. 1-го травня 1917 року, в час революційного походу, українці - вояки йшли окремо під блакитно-жовтими прапорами. Українці-вояки Сибірського фльотового екипажу організувались в українські сотні.

В Омську весною 1917 року в касарнях 37-го стрілецького полку кілька старшин українців почали організацію окремої української військової частини. Значну ролю в тій праці відіграв хорунжий Бородаєвський. Він дістав дозвіл на сходини українців-вояків у ґарнізоновому зібранні, які в останній момент були заборонені розпорядженням командуючого округою. Але це ще посилило активність українців - вояків і вони добились дозволу на створення окремої військової частини, Хорунжий Бородаєвський організував „Перший український Курінь ім. Гетьмана Сагайдачного" і успішно провадив працю до травня 1917 р., а після його від'їзду на фронт цю працю продовжував прапорщик Ст. Шпаченко. Отаманом Куреня був Ст. Шпаченко, його помішниками були старшини Дідовець, Мамчур, Лавровський, Олексіюк і козаки Горбуля та Варабаш. У касарнях 27-го полку українці мали окремі мешкання і провадили реґулярні військові вправи під керівництвом поручника Капкана. КомандирБригади полковник Подгорський, родом з Київщини, допомагав українцям - воякам, дав назву частини: „Окремий Відділ Українських Стрілків на Сибіру".

1917 рік пройшов у військових вправах. Були спроби розвалити українську частину, перешкоджати українцям переходити з інших частин. Від українців - вояків в Омську виїхала до Києва делеґація на чолі з Дідонцем. Дідонець і Гончаренко повернулись з Києва й їх оповідання піднесли настрій та патріотизм серед українців - вояків в Омську. В грудні 1917 року на українському військовому вічі в Омську виступали делеґати з Америки — Досвітній та Білинський, що їхали на Україну через Сибір. Після ліквідації большевицького панування в Сибіру — в літку 1918 року, знову відновилася організація українських військових частин. З того часу збереглося кілька документів про Курень ім Гетьмана Сагайдачного, з них лист - циркуляр за підписом отамана Куреня полковника Мандрики, цікавий своїм національним змістом.

В Іркутську українці - військовики в різних військових частинах спільно брали участь у маніфестаціях і виявили наміри заснувати окрему українську військову частину. Для цього вони обрали комісію у складі: Хвиль, Мироненко, Ткаченко, Смориг, яка дістала згоду полковника Гаука на формування української частини в касарнях 12 полку. Зібралось понад 2,000 козаків, з них утворили Батальйон ім . Отамана Залізняка. Проти української військової формації виступили антиукраїнські елементи і добилися від полксв. Гаука її заборони. Але під керівництвом поручника Мироненка частина зберегла своє існування, перейшовши в інше мешкання на березі річки Анґари. Цей батальйон виїхав з Іркутська і в липні 1917 року прибув до Києва, де його зустріли представники Українського Військового Секретаріяту на чолі з Симоном Петлюрою.

В Харбіні і на території Манджурії, після одержання Українською Манджурською Радою телеграми Секретаря Військових Справ Центральної Ради від 27-го листопада 1917 року, за підписом полковника Жуковського, з наказом ч. 6 від 13-го листопада 1917 року, справа з українськими військовими формаціями значно посилилась. Тоді в Харбіні військову секцію очолювали полковник І. Мозалевський та поручник Ф. Твардовський, Вони перевели успішну розмову з командуючим в Манджурії генералом Переверзівим, що вважав себе за „малороса", родом з харківщини, в справі формування української військової частини. Про це видано спеціяльний наказ. Мозалевський і Твардовський ще мали зустріч з керівником Китайсько-Східної Залізниці генералом Хорватом і добились від нього самих пільг, що їх мали вояки бувшої царської армії. В той час під впливом большевицької агітації ішов швидкий розклад частин б. царської армії. В українській частині панував добрий військовий порядок і ген. Переверзів видав наказ по ґарнізону — брати приклад з українців — У Залі Залізничого Зібрання 10-го грудня 1917 року відбулось урочисте свято української військової частини з посвяченням прапора і урочистим проголошенням Універсалу Української Центральної Ради. Це свято було описано в журналі „Засів", що виходив в Харбіні. Ще треба зазначити, що українці виконували обов'язок тримання порядку в місті Харбіні. Командувач китайськими військами генерал Чжан-Хуан-Сян розброїв російські військові частини і залишив зброю українській частині, а коли вона виїздила з Манджурії — на станції проводила її китайська почесна варта.

На закінчення Іван Світ ще подав кілька даних про скликання українських військових з'їздів, про ті труднощі, що виникали при формації українських військових частин, про спротив росіян червоних і білих, про репресії збоку уряду адмірала А. Колчака, про арешти українців, як це особливо мало місце у Владивостоці збоку генерала Розанова, про арешти українців у Приморщині в 1919 році, труси та ін.

Після доповіді відбулись запити та жвава дискусія.

І. З.

МАЛЯРСЬКА ШКОЛА ЛЮБОМИРА КУЗЬМИ В НЮ ЙОРКУ

(Розмова з Ученицею)

—О, коли б я могла усе так робити, як ходити на лекції малярства! Я була б найщасливішою людиною в світі, — відповіла мені 13-літня учениця проф. Кузьми, коли я її запитала, як їй подобається малярська наука.

— Іду я на лекцію спокійно, без страху. Лише серце підскакує. Направду таки, якось таке щось робиться, мовби підскакувало. Це від радости. Там же ж сяду немов серед кущів величезних рожевих і білих квітів і малюю. Кожна квітка — інший образочок, усе те, що мені віддавна уявлялось. Малюю, як хочу, і так гарно, як лише вмію. Ніхто не перешкоджає. Лише час до часу підійде до мене учитель, ви всі кличете його „професор Кузьма", мені ж видається, що це звичайна назва для нього. Він такий спокійний, і для всього має зрозуміння, лише часами піднесе на когось голос, бо бува, з нами й найсвятіший не витримав би.

— Тож, — питаю далі — до тебе підходить учитель . . .

— Так; порадить, поможе, і без обурення, без вимагання чогось, чого людина не спроможна виконати. Я його слухаю і кожне слово хотіла б назавжди пам'ятати; стільки сенсу і мудрости в ньому.

— Чи ти вважаєш, що вже зробила поступ?

— О, так! Колись ніхто не хвалив того, що я намалювала, а тепер подивляють мої малюнки навіть ті, які знають, що вчуся малювати. Я і сама відчуваю більшу певність у руці, і вже багато знаю теоретично, що і як зробити, і напрактиці незле виходить. А ще, я це навмисно випробувала: мій учитель не сміється з того, що я з глибини серця малюю. Навпаки, він до того заохочує. І тепер я відважно виявляю те, що мені видається цікавим побачити на образі.

— А чи ви ще не малювали всі разом ту саму мертву натуру, чи протрет?

— Я ще такої лекції не мала, але пригадую, що минулого року на шкільній виставці були речі на одну тему, намальовані всіма учнями. Для мене було цікавим, як інакше кожний це переживав, особливо вирази тих самих облич у портреті хлопця і скульптури. Та біжучого року бачила я в студії, залишені на мольбертах картини старших учнів, які не тільки різнилися виразами, але і кольорами та міцно стилями. Яка чарівна свобода!

— То правда. Все ж мені здається, що наш професор міг би хотіти, щоб ми усі малювали, як він. Чи ж це не є приємно мати наслідників? Але він ні, він нас усіх вважає за людей, що мають свій смак, свої бажання та ідеї. Я особисто, маю почуття, що професор Кузьма найбільше змагає до того, щоб ті дари в нас ушляхетнити і не дати нам про них забути.

Стільки сказала учениця про свою школу. Потім говорила я з професором Кузьмою. Мені хотілося знати, які можливості мають учні в його школі. Професор Кузьма відповів, що з його школи учень повинен вийти готовим мистцем; очевидно, залежить це і від учня. Від себе старається професор дати учневі те, що дають европейські малярські школи.

Учень мусить вміти зробити добрий рисунок, і тоді переходить до малюнку. І через натюрморти (перспективи), анатомію і портрети, переходить, вправившись ще і в графічній техніці (ритовина, лінорит), до композицій ліній, барв і образу. Різниться школа від інших шкіл тим, що в ній можна засвоїти собі дві головні техніки малювання: темпера і олія, а доходить ще і акварeля.

Ця програма відноситься до старших і дорослих учнів. У школі ж є ще і діти від 5-ох років. Дитина має спеціяльну психіку, підкреслює професор Кузьма, і треба до неї спеціяльного підходу. Дати їй познайомитися з рисунком і фарбами, а головне дати можливасті в и с л овитися — є завданням її вчителя. Приходить час, коли дитину перестає задовольнювати малювати лише з фантазії; дитина робиться реальнішою і хоче малювати те, що бачить навколо себе, хоче малювати так, як великі майстри, з яких творами вона вспіла зустрітися. І це означає, що дитина доростає до вищезгаданої програми.

На менші групи поділено громадку учнів і це уможливлює вчителеві присвятитися, під час окремих лекцій, кожному учневі осібно.

Я була в студії, оглядала картини учнів, і деякими була захоплена. Дорослі ж учні пробують тепер виставити кілька своїх картин на виставці Об'єднання Мистців у Літ. - Мист. Клюбі.

Ще одне, що робить нам особливо потрібною щколу професора Кузьми, — вона є зв'язана духово і своїм положенням (УНДім) з українським життям. І наприклад тепер у ній малюються проєкти до українських великодних писанок, праця, яка захоплює і великих і малих учнів.

Ірина Ш. Шуварська

Медична опіка в Совєтському Союзі

У редакційній статті „Ізвєстій" з 4 квітня дано перегляд стану медичної опіки в Совєтському Союзі. Після приголомшуючих цифр (3,000,000) медичних працівників, що мають опікуватися здоров'ям населення, колосальних витрат держави на цю ціль (360 мільярдів рублів — у майбутньому семирічч) і інших досягнень, зацитовано деякі „недоліки". Отож, „в теперішній час — читаємо в цій статті — населення інколи (!) відчуває гостру потребу в медикаментах. Деякі ліки лише з великим трудом можна розшукати в аптеках. В деяких районах без ніяких на те підстав зменшується інвестиції в розбудову медичної промисловости". Автор редакційної статті, підкреслюючи досягнення совєтської медицини в поборюванні інфекційних захворувань, з а з н а ч а є, що „тяжко відбиваються на здоров'ї населення і величезної шкоди завдають державі щорічні пошесті вірусової грипи, грізний противник людства пістряк та серцево - судинні недуги. Не можна закривати очей і на те, що в деяких наших лікарнях культура медичного обслужування все ще стоїть на дуже низькому рівні. Наприклад, у робітничому селищі „Кочегарка" на Донбасі лікарня знаходиться у тому самому приміщенні, що й поліклініка. У вузькому коридорі, де робітники чекають на свою черґу до лікаря, походжають і інфекційні хворі. Сюди ж таки доставляє амбулянс всіх потерпілих від нещасливих випадків. Які ж при цьому можуть бути нормальні умови для огляду хворих, яка може бути гігієна? Культуру медичного обслужування треба підняти на вищий рівень! — Такими словами закінчується стаття в „Ізвєстіях".

Помер славний архітект Ф. Л. Райт у віці 90 років

Фінікс, Арізона. — 9-го квітня в шпиталі помер славний американський архітект — Френк Ллойд Райт у віці 90 років (нар. 8 червня 1869 р.), якого деякі фахівці вважають найславнішим будівничим двадцятого віку. Він сам уважав себе за найбільщого архітекта теперішнього часу, але є такі будівничі, які відмовляють йому тієї величі, кажучи, що його архітектурні проєкти не мають дійсного мистецького зв'язку з правдивою культурою. Райт знав про це, але нічого собі з цього не робив, кажучи: „Ще в своїй молодості я мав вибирати між чесною ароґанцією і гіпокритичною покорою, і я вибрав ароґанцію та ціле життя не бачив потреби це змінити". — Коли Райт дістав Золоту Медалю від Крайового Інституту Мистецтва і Літератури в 1953 році, сказав, що вже „падає на нього тінь", бо на нього „находить дивна недуга — покора".

Дентистичний журнал проти надмірного пересвітлювання рентґеном

Вашинґтон. — „Журнал Американського Дентистичного Товариства" надрукував статтю рентґенового спеціяліста д-ра Ізраела Е. Кірша і дентиста д-ра Гаролда Л. Дюрта, в якій рекомендується дентистам якнайменше послуговуватися апаратом рентґена та пересвітлювати в потребі тільки ті частини усної ями, які дійсно цього вимагають. Обидва ці доктори працюють у Ветеранському шпиталі в Гайнесі, Іллиной. Вони ствердили, що кількість радіяції під час пересвітлювання апаратом рентґена не є шкідлива для людського організму, але навіть найменша радіяція може мати шкідливі наслідки на те потомство, що має народитися. Тому треба обмежити вживання апаратів рентґена в лікарських і д е н ти с тичних канцеляріях до дійсно конечних випадків, головним чином в тих пацієнтів, які можуть бути батьками і матерями.

ОЛЕНЯ ВПОЛЮВАВ МИКОЛА, АЛЕ ПОЧИНОК...

В частині вчорашнього видання „Свободи" у поданій на цьому місці інформації про „Мисливську вечерю на Союзівці" написано помилково, що вечеря була приготована з оленя, якого вполював Микола . . . Понеділок. На ділі оленя вполював справді Микола, але Починок. Микола Понеділок також відомий в мисливському світі, але більше з рибальства . . .

ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що з нагоди 65-річчя „Свободи" надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на її фонд та на фонд її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 31.

А. К. Івашко, Маямі	$ 5.00
Н. Мігайчук, Клівленд	4.00
П. Андріішин, Клівленд	4.00
М. Гавришків, Шикаго	4.00
Д. Шибан, Віллімансет	4.00
Т. Чикета, Дітройт	4.00
В. Здендяк, Морріс Плис	4.00
О. Серединський, Лісле	4.00
Д-р М. Кріжановський, Джемейка	4.00
И. Іванчук, Лонг Ай. С.	2.00
С. Кулинич, Гіксвіл	2.00
И. Лесюк, Сиракюз	2.00
В. Осідач, Дірборн	2.00
В. Левицький, Скрентон	2.00
Б. Ю. Бурбело, Филаделфія	2.00
Н. Бойчук, Колюмбус	2.00
М. Корінець, Лос Андж.	2.00
С. Шевченко, Ню Йорк	2.00
О. Білецький, Фордс	2.00
М. Левенсон, Филаделфія	2.00
А. Прокофіїв, Торонто	2.00
Н. Рубаш, Честер	2.00
Е. Вербицький, Рівер Гров	1.99
М. Гаєвська, Флінт	1.50
М. С. Стефанський, Міннеап.	1.00
М. Сеньків, Кліфтон Гтс	1.00
П. Лесишин, Спрінгфілд	1.00
П. Мельник, Ст. Кетерінс	1.00
Д. Олексюк, Бріджпорт	1.00
М. Польовий, Шикаго	1.00
Д. Присяжнюк, Річмонд	1.00
С. Перун, Ню Брітейн	1.00
І. Сторський, Річмонд	1.00
Д-р И. Сенецький, Августа	1.00
К. Сімка, Кандор	1.00
Л. Тертичний, Форд Сіті	1.00
В. Завольович, Клівленд	1.00
А. Зейло, Балтімор	1.00
В. Капко, Филаделфія	1.00
І. Мокринський, Ірвінгтон	1.00
І. Білецький, Довнерс Гров	1.00
І. Чайківський, Дітройт	1.00
М. Дмитрюк, Ню Гейвен	1.00
И. Гловацький, Вунсакет	1.00
Н. Гарасимчук, Рачестер	1.00
А. Годчак, Шикаго	1.00
І. Куница, Кінгстон	1.00
М. Левицький, Шикаго	1.00
Р. Кишакевич, Шикаго	1.00
Я. Козарук, Віровкен	1.00
М. Козиревич, Боффало	1.00
М. Матучин, Ст. Луїс	1.00
В. Паньків, Честер	1.00
І. Заяць, Валпол	1.00
А. Вербіцька, Флітвуд	1.00
С. Вац, Лорейн	1.00
С. Валігунда, Ев Клер	1.00
В. Гасюк, Торонто	1.00
С. Чорномаз, Филаделфія	1.00
Ф. Савчук, Ніаґра Фолс	1.00
Т. Скомський, Ню Йорк	1.00
П. Спікула, Питсбург	1.00
С. Сенько, Донора	1.00
С. Рогач, Йонгставн	1.00
Р. Ракочий, Коговс	1.00
І. Столяр, Дітройт	1.00
Г. Шабатура, Питсбург	1.00
Т. Стойко, І. Тавнтон	1.00
Е. Спендак, Дітройт	1.00
Л. Сарабун, Бріджпорт	1.00
В. Смолинський, Кембрідж	1.00
И. Тимечко, Клівленд	1.00
Г. Терлецький, Клівленд	1.00
І. Сенів Шикаго	1.00
М. Савчук, Джерзі Сіті	1.00
Е. Біленький, Бруклин	1.00
С. Базик, Лашін	1.00
Т. Березюк, Дітройт	1.00
С. Дзінко, Рачестер	1.00
Б. Двулят, Клівленд	1.00
А. Дімітренко, Шикаго	1.00
М. Дяків, Рачестер	1.00
М. Дарчук, Пітсфілд	1.00
І. Чавс, Рачестер	1.00
М. Чепак, Варрен	1.00
О. Цікало, Филаделфія	1.00
М. Хлопецький, Торонто	1.00
В. Чубара, Рачестер	1.00
М. Голінко, Трентон	1.00

Ю. Герасименко, Шикаго	1.00
Н. Грицик, Дітройт	1.00
Е. Галюка, Ню Йорк	1.00
Ф. Гулька, Пасейк	1.00
А. Гула, Лонг Ай. Сіті	1.00
І. Герелюк, Монтреал	1.00
В. Форостина, Бруклин	1.00
М. Кіцера, Мейфілд	1.00
П. Іванців, Бруклин	1.00
М. Косарчин, Шикаго	1.00
Д. Микита, Лорейн	1.00
В. Матичин, Авбурн	1.00
П. Лучанко, Ню Йорк	1.00
П. Мазор, Шикаго	1.00
І. Лодичка, Кліфтон	1.00
Т. Лесів, Клівленд	1.00
Г. Левко, Варрен	1.00
М. Литвин, Ошава	1.00
Н. Леськів, Вілк Бері	1.00
М. Климочко, Рачестер	1.00
Е. Коляниковський, Монтреал	1.00
Т. Надзьо, Честер	1.00
І. Назар, Ст. Луїс	1.00
В. Логуш, Ст. Луїс	1.00
В. Марків, Ню Йорк	1.00
І. Москальчук, Олифант	1.00
Г. Мельник, Гальстед	1.00
А. Мидзяк, Елмвуд	1.00
А. Майданський, Шикаго	1.00
Д. Мельник, Рослiндейл	1.00
О. Музичишин, Вайтстон	1.00
В. Пінут, Шикаго	1.00
М. Піруз, Люблін	1.00
П. Орлик, Медовбрук	1.00
І. Пасічник, Клівленд	1.00
Г. Пасічник, Амстердам	1.00
М. Паславський, Вілкс Бері	1.00
В. Питльований, Лансінг	1.00
І. Пініло, Шикаго	1.00
С. Покора, Пасейк	1.00
И. Солецький, Віллінг	1.00
М. Шавалюк, Дітройт	1.00
Я. Романюк, С. Дірфілд	1.00
І. Рабкевич, Клівленд	1.00
Арх. А. Геннадій, Шикаго	1.00
Р. Рубльовський, Скрентон	1.00
Р. Попович, Джерзі Сіті	1.00
М. Петруняк, Шикаго	1.00
І. Озорівський, Джерзі Сіті	1.00
К. Баліцький, Монтреал	1.00
П. Бродич, Честер	1.00
В. Сорочак, Терривіл	1.00
М. Вилка, Торонто	1.00
Р. Віленко, Балтімор	1.00
Д. Забігач, Седар Нолс	1.00
А. Зварич, Питсбург	1.00
В. Зарічний, Торонто	1.00
М. Улан, Ню Брітейн	1.00
Т. Миник, Скрентон	1.00
А. Ярош, Ріко Парк	1.00
М. Дикун, Дітройт	1.00
І. Дусанівський, Асторія	1.00
Л. Стеткевич, Ню Йорк	1.00
Я. Шургот, Монтреал	1.00
І. Шкільник, Торонто	1.00
М. Савіцький, Торонто	1.00
М. Савчин, Филаделфія	1.00
П. Шевчук, Вотервліт	1.00
Т. Сапліва, Балтімор	1.00
К. Гула, Річфілд Спрінгс	1.00
И. Ковалів, Міннеаполіс	1.00
Д. Янковський, Міннеаполіс	1.00
Д. Яковічук, Филаделфія	1.00
М. Кашуба, Джерзі Сіті	1.00
Г. Новосільський, Ню Йорк	1.00
Т. Опорик, Озон Парк	1.00
І. Рудакевич, Шикаго	1.00
І. Стадник, Клівленд	1.00
Д. Мітулінський, Амстердам	1.00
В. Мазурок, Бруклин	1.00
К. Бабій, Потакет	1.00
С. Савчин, Клівленд	1.00
В. Гаврилик, Рачестер	1.00
Т. Олексин, Рачестер	1.00
Разом	$ 215.49
Раніше проголошено	$ 7,690.46
Разом	$ 7,905.95

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ І „СВОБОДА" — ЦЕ ТВЕРДИНІ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ, ЯКІ МАЮТЬ ЗА СОБОЮ 60-ЛІТНЮ ІСТОРІЮ ПРОВІДНИЦТВА В ПОЛІТИЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ ТА СОЦІЯЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ".
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
____

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
Адреса ____________
____

Дискусійний Вечір „Овиду"

Використовуючи побут на Конґресі УККА у Вашинґтоні редактора й видавця „Овиду" п. Миколи Денисюка, місцевий Відділ УВАН влаштував дискусійний вечір з доповіддю госта 23-го лютого в гостинному домі професора Ол. Повстенка.

Ред. М. Денисюк накреслив тло української дійсности в аспектах освіти й науки, політики та мистецької творчости. Порушені справи доповідач насвітлював по лінії, що її заступає у видаваному ним вже десятий рік журналі „Овид".

Всупереч опінії про розбиття українців п. Денисюк твердить, що українці сьогодні об'єднані своєю дієвою настановою і на багатьох відтинках перейшли з дефензиви в офензиву. Сьогодні кожний українець, як член уже скристалізованої національної спільноти всюди боронить гідно української рації. Це роблять українські учні в народних і середніх школах, студенти, доценти й професори на високих школах, українські робітники при фабричних станках, українські урядовці, купці, промисловці, інженери, лікарі, священики та інші, всі у сфері свого діяння. Ми є учасниками лише єдиної української самостійницької політики, що її заступають всі без вийнятку установи, організації і партії. Наші політичні партії не є гірші від партій інших народів. Кожна з них на своєму відтинку вдержує спільноту в мобілізаційному стані, а назовні однаково й послідовно боронить українських самостійницьких позицій, хоч і не сконсолідовано. На думку доповідача, полюси політичного розпорошення звужуються, бо як ще донедавна було більше претендентів до репрезентації українців чи України, так сьогодні розгра в тій площині відбувається в загальному вже лише між політичними партіями зблькованими в УНРаді з одного боку, та організаціями Визвольного Фронту з другого боку. Між ними вже також заіснували прояви співпраці на форумі різних теренових репрезентативних установ, подібно як це діється в УККА.

Не зовсім переконливо прозвучало на перший погляд твердження п. Денисюка про існування якостево доброго українського читача. Всупереч іншим він має свої арґументи. На його думку український читач уже вироблений і шукає добрих літературних творів. Такі твори як „Жайра" Ольги Мак чи „Буйний вітер" Івана Багряного не затримуються на книгарських полицях. Після появи першого тому „Страху" Олени Звичайної, читачі весь час запитують, чи ще нема другого тому?

Явище, що ми не маємо літературного журналу, що було стверджено на з'їзді письменників, на думку доповідача не є викликане браком читача, але браком літературної продукції. В усіх без вийнятку журналах ми не стрічаємо шедеврів української поезії, ані доброї новелі. Причина цього, — за твердженням М. Денисюка, дуже проста — поети не пишуть поезій, письменники не пишуть новель.

Щодо самого „Овиду", його видавець характеризує, як суто політичний журнал. Політичного характеру „Овидові" надають не тільки статті з політичною тематикою, але й мистецькі твори та інші матеріяли він зараховує до сфери політики, так як і приявність кожного з нас на еміґрації є політикою. „Овид" у своїй політиці нікого не дискримінує, ані нікого не промовчує, а навпаки популяризує українських політичних діячів та їх самостійницьку діяльність.

Видавництво мало певні технічні трудноші на новому місці, але в останньому часі успішно наладнує свою працю й почало вже книжкову продукцію. Друкує тепер твори чотирьох сучасних авторів (Л. Храпливої, З. Дончука, М. Ковалевського й Ґ. Лагодинської) та приступило до перевидання Повного Видання Творів Тараса Шевченка (до століття його смерти), що було видане перед війною Українським Науковим Інститутом у Варшаві під редакцією Павла Зайцева з доповненням найновіших дослідів шевченкознавства. До співпраці при перевиданні творів Шевченка запрошено всіх — що є до осягнення — колишніх співробітників першого видання та нових авторів шевченкознавців.

Після доповіді відбулася дискусія - обговорення „Овиду". В дискусії звернено увагу на те, що „Овид" з перенесенням до ЗДА багато виграв. Бракує в ньому ще мистецької частини. Лицем журналу не мусить бути політичне кредо й треба берегтися перед політичними дебрами. Хочеться бачити в журналі матеріяли з нашої давнини та історії, бо на них будується світогляд нової людини. Це думки проф. Ол. Повстенка.

Проф. П. Одарченко дораджує пропаґувати українське народне мистецтво, але поборювати халтуру й примітивізм. Треба вітати ініціятиву повного видання Творів Шевченка, але треба його реалізувати з нашими видатними шевченкознавцями, зокрема з текстологами. Видавництво повинно звернути увагу на гідне відзначення річниці Лесі Українки — 1963 і Михайла Коцюбинського — 1964 року. Проф. Одарченко дораджує цілу низку авторів, що могли би причинитися до розбудови журналу.

Ред. Дм. Корбутяк одобрює засаду не в'язати журналу з одною партією, бо партійний ярлик заломив би його, та поділяє думку, що рівень мистецьких творів і літературної критики залежить від наявности талантів. Добра публіцистика оживлює журнал. Дораджує робити в кожному числі резюме змісту в англійській мові.

Інж. В. Потішко вважає, що журнал найбільше виграв, що не пішов на політичну однобічність. На жаль, картина консолідації не є ідилічна. Політичні середовища помітно спростачуються в примітивну масу для маніфестації. Інтеліґенція туди не пішла й не приймає участи в політичній грі й залишається поза гарячковими політичними середовищами й це відбивається також на УККА. Дораджує видати збірник творів Ол. Олеся.

І. Титаренко, київський видавець з 1910 років, вітає видавця на чужині. Прикладами з своєї видавничої праці звертає увагу, що праця видавця на рідних землях все могла бути видайнішою, бо відбувалася вона в інших умовинах. Контакт з читачем — це важлива справа.

Арт. мал. М. Григоріїв проаналізував графічну сторінку журналу. „Овид" як і всі інші журнали зовнішньо такі самі, як були журнали 20 років тому, покутує в них переста-ріла, стандартна техніка, тоді коли легко можна наблизити журнал до форми західніх журналів, чого доказом можуть бути два числа „Овиду" оформлені Б. Крюковим.

Дискусію закінчила молода авторка Інна Пошивайло порадою, що журнал і видавництво виграють найбільше перенесенням свого осідку з Шикаґа до Ню Йорку.

Ред. М. Денисюк подавав ще відповіді на ставлені запити й вияснення на порушувані справи в ході дискусії. На запит у справі гонорарів, відповів, що в своїй видавничій практиці старається оцінювати працю автора не менше як ціну паперу чи друкарської машини.

ао

● **Податкові уряди** пригадують, що 15-го квітня закінчується термін плачення стейтового і федерального податків. Особи, що платитимуть податки, після цього терміну, мусітимуть додатково платити відсотки від загальної суми податків.

ВІТАЮТЬ НОВОГО ГОЛОВУ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ

На світлині зліва бачимо нововибраного голову Республіканського Крайового Комітету сенатора Трастона Б. Мортона, якого представляє кол голова того ж Комітету Мід Алкори. Всередині пані Мортон.

Совєти вислали новий корабель курдів і 2 кораблі зброї до Іраку

Каїро. — Вже другий з черги корабель з озброєними курдами вислано з Одеси через Суезький канал до іракського порту Базра в Перській затоці. Яких 10 днів тому 855 курдів переплило тією самою дорогою кораблем „Грузія", — теперішній транспортний корабель називається „Арґун", а два кораблі — „Ставрополь" і „Гафан" — повезли зброю. Совєтські й іракські чинники заперечують, наче б курди були військово вишколені в Совєтах та везли зброю і були насправді совєтською військовою допомогою для прокомуністичного режиму генерала Кассіма в Іраку. Однак Середньо-східня інформаційна аґенція в Каїро підтримує дане твердження, що ці транспорти курдів знаходяться під командуванням шейха Мустафи Барзані, який перейшов політичний і військовий вишкіл в Москві та вже в 1946 році підняв був з підтримкою збоку Совєтів повстання курдів в Ірані й Іраку. Після здавлення того повстання, він утік був до Совєтів а тепер вернувся за згодою від уряду Кассіма до Іраку, що обіцяв курдам автономію. Ці курдійські військові частини мають стати — за твердженням єгипетських джерел — форпостом совєтської армії на Середньому Сході.

Сенатор Кейс пропонує запросити Даляй Ляму в гостину до ЗДА

Вашинґтон. — Республіканський сенатор із Ню Джерзі вислав листа до діючого державного секретаря Крістіяна А. Гертера, в якому рекомендує запросити в гостину до ЗДА релігійного і політичного провідника Тибету Даляй Ляму. Сенатор Кейс пише в своєму листі: „ЗДА, як провідник вільної світової коаліції, дійсно щиро цікавляться боротьбою за рівні права, де б вона не велася. Сміливе змагання Даляй Лями і його народу протиставитися комуністичному вмішуванню пригадує нам ще раз, що між народами світу існує бажання волі і національної чесноти". ЗДА можуть задемонструвати своє співчуття до тибетського народу тим способом, що запросять „Даляй Ляму відвідати цю країну, якщо він цього забажає. Це, на мою думку, здраматизує наші зобов'язання до аспірацій і ідеалів вільного світу". — закінчив свій лист сенатор Кейс до діючого державного секретаря Гертера.

ВІДЗНАЧЕННЯ

Цього місяця відбулася в Йонкерсі третя річна „Йонкерська Наукова Вистава", яка охоплювала всіх учеників середніх шкіл нашого міста. В ділянці фізики для старших учеників здобув найвищу нагороду уч. Юрій Кіналь, син др-ства В. Кіналів, відомих громадян нашого міста, перемагаючи 700 конкурентів. Уч. Юрій Кіналь також, у минулих роках здобув відзначення з ділянки фізики і радіотехніки.

Місцевий „Геральд Стейтсмен" помістив велику знимку його та 3-ох інших відзначених дівчат і хлопців з інших груп.

С. К.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори 117 Відділу „Запорозької Січі", відбудуться в суботу, дня 18-го квітня 1959 р., в год. 7-ій веч., в Народному Домі — 140 Друга Евеня, в кімн. ч. 36/III. Просимо всіх членів з'явитися на Зборах. — С. Кучма, предс.; В. Калина, секр.

ТРЕНТОН, Н. Дж. — Повідомляється усіх членів Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 245 ім. Б. Хмельницького, що Місячні Збори членів відбудуться в суботу, 18-го квітня 1959 р., в год. 8-ій веч., в залі укр. кат. парохії при 1195 Дуц Еве. — О. Гоянюк, голова.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір вкладок буде в суботу, 18-го квітня 1959 р., від год. 3-4 по пол., і в неділю, 19-го квітня 1959 р. від год. 12-1.30 впол. Пригадуємо, що члени є зобов'язані вплачувати вкладки точно, щоб не наражати себе на суспендування. Висилаємо тільки ті вкладки, які члени вплатять. — І. Скочиляс, гол.; О. Штогрин, секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 64, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 18-го квітня 1959 р., в год. 7:30 веч., у Вінярського. Просимо всіх прийти на Збори. — І. Бурний, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Б-во св. о. Миколая, Відд. 175, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 18-го квітня 1959 р., в год. 7-ій веч., в залі УНДому — 4655 Мартин вул. Проситься всіх членів прибути на час, бо є важливі справи до полагодження, як також вплатити свої місячні вкладки. Довгуючих членів проситься, щоб прибули на Збори й вирівняли свої залеглі вкладки, щоб не наразити себе на суспендування. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 372, подає до відома членам місцевим і позамісцевим, що Збори відбудуться в суботу, 18-го квітня 1959 р., в год. 8-ій веч., в Іґл Голл, 210 Church St. Управа запрошує членів і членкинь прибути численно на ці Збори, в програмі яких буде: устійнення дати дня і місяця, в цілі загальної знимки всіх членів для ювілейного календаря УНСоюзу 1960 році та справа влаштування Товариської Забави або Пікніку в літніх місяцях. — П. Шило, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 22-мільйонового майна організації!

Посмертні Згадки

Іван ДЕМЧИК, — довголітній член Т-ва „Українські Січові Стрільці", Відд. 44 УНСоюзу в Нортгемптон, Па. та довголітній контролер Т-ва, помер по короткій недузі 20-го березня 1959 р. Покійний осиротив дружину, 5 синів, 1 доньку та кількох внуків. Покійний походив із села Туря, пов. Броди, Зах. Україна. Похорон відбувся 23-го березня 1959 р. у греко-кат. церкві св. І. Хрестителя, при участи Родини, Знайомих і Членів місцевого Т-ва. Покійний ціле життя займався кравецтвом і був добрим солідним і обов'язковим членом. — В. Н. П!

Друг Л. Д.

Михаїл МАРТИНЯК — член Б-ва Сош. Св. Духа, Від. 108 УСоюзу в Лейквуд, Огайо, помер дня 25-го лютого 1959 року. Покійний походив із с. Вишатичі, пов. Перемишль. Полишив у смутку дружину Марію, дві доньки Анну і Софію, трьох синів, Володимира, Емілія і Мирона, одного зятя, 3 невістки, двох внуків та двох братів, Антона у ЗДА і Володимира в Канаді. Похорон відбувся при участи Родини і Приятелів з української кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на кат. цвинтар на Парма. — Вічна Йому Пам'ять.

М. Сілко, секр.

ТАРЗАН, ч. 4242. Чи він пішов далі?

Найближчого дня Тарзан вже вів звичайне військове життя. Він завжди був спостерігачем, під час вартової служби, стріляння, вправ... Але до самої вечері він не вспів побачити Сема. Чи той хитрий ворог знову йому смикнувся?